

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4764

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1565

P O L E M I C I.

1566

Magistri narcissi Pbister ordinis fratrum predicatorum Regentis in colonia. Anno domini 1408. Ante Aduentum Domini. Est vero: Vtrum Doctor catholicus — doctrinam debeat pretermittere per quam subditus sibi grex est scandalizatus ex infirmitate. Deciditur pro dilatione ejusmodi doctrinae. De Narcisso nihil in Bibliotheca Ord. Initium secundae: Sedens docebat de nauicula turbas. Luc. 5. Omnem mortalium progeniem ob prothoplasti delictum &c. Praevie dicit Orator: resumo Thema de Nauicula, quod in alma Vniuersitate Bonum mihi familiariter desponsatum pridem deduxi per collaciones varias. Et re ipsa Cod. CCCCXVI. Collacio in idem Thema relata fuit, cumque praefens manum Petri de Pulka arguat, etiam illa ad hunc pertinere videtur. Initium tertiae: Venite ascendamus ad montem domini &c. Ysa. 2. Mich. 4. Gregorius 23. Moral. exponens illud Job c. 33. scriptum, semel locutus est deus &c.

XVIII. fol. 297. Sermo habitus fortasse in Synodo Constant. de Laudibus S. Bernardi in illud: Omnis qui se exultat humiliabitur &c. Luc. 18. Initium: Symon de cassia L. 6. post medium de vita christiana exponens predictum passum &c. Multa de Bernardi laboribus pro unione Ecclesiae, et sub finem: En igitur gloriosus doctor hoc perniciosum scisma laboribus sedauit. Rogemus dominum ut suis meritis hoc praesens tollat et unitatem restituat

ecclesie sacrosanctae suis precibus &c.

XIX. fol. 304. Vtrum in Monarchia mundi principalior sit potestas Petri quam erat Constantini. Affecta tantum disquisitio, multumque interpolata.

XX. fol. 312. Sermones facri III. Primus in illud: Hi sunt viri misericordie. Eccl. 44. de Petro et Paulo Apostolis, referendus Cod. DCCCCLXIX. cum Autore Petro de Pulka, cujus hic αὐτογενεῖον. Alter de Passione Domini in illud: Tristis est anima mea usque ad mortem. Math. 26. hoc initio: Si psallente propheta audiam, quod peccatori dixit deus, quare tu &c. Si rursus considerem &c. Tertius de S. Colomanno Mart. idem, qui jam N. 7. indicatus fuit. Ejus initium: Faciem suam firmavit ut iret ierusalem. Luc. 9. Tocius sanctitatis regula et exemplar B. Augustinus &c.

CCCCXVII.

Codex chartaceus lat. germ. ⁶⁴⁶ Sec. XV. Folior. 196. 4. non ab una manu profectus hanc praefert ἐπιρυγαφὴν: Joannes Schröter sibi grateque posteritati. Medici hujus patria Vinnariensis, eque Viennensi cathedra ad primum Jenensis Academiae Rectoratum evocati Vitam Oratione illustravit Zach. Brendelius, cui addi possunt, quae de eo in Scriptt. Universit. Vien. P. III. Sec. 3. p. 11. et in vernacula mea Typogr. Vien. Historia habentur.

Z 3

Codici

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4764

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1567

C O D I C E S

1568

Codici porro sequentia infunt: I. *Incipit tractatus narrans articulos bufficorum cum argumentis certe sacre scripture contra prefatos articulos bufficorum legitime pugnantibus.* Initium: *Eloquenti viro domino a. verbi dei seminatore in braga &c.* Vide, quae de hac *Epistola dixi ad Codd. CCCCXV. et CCCCXXII.* Notis loci et temporis hic caret.

II. fol. 24. absque inscriptione *Chronicon* ab orbe condito usque ad an. MCCCXXVII. quo *Res Austriacae* et *Provinciarum* adfitarum enarrantur, hoc initio: *Non arbitror infructuosum seriem temporum huic operi inserere quod lector cuncta transacti mundi tempora queat vno intuitu cognoscere.* *Satbael primus archangelus &c.* Editum est ab *Hier. Petzio Scriptt. Rer. Austr. T. I. p. 317.* Codicis clausula est: *Et sic est finis Anno Domini M^o. (supple CCCC.) LXIII. Sabbato ante Tymothei et Symporiani martirum.* *Finitum et scriptum per me Ludwicum Zwischen Pfbingsten vnd der Oberen Müll Im Edlech.* Fortassis *Erlach* super *Austriacae.*

III. fol. 147. p. 2. fictitia *Epistola germanica Mabometis Turcarum Imp. ad Maximilianum I. Imp. ineptissimis infarcta titulis, qua invasionem minatur, ita concludens: vnd gedenck dich baym zwsuchen mit vnser grosser macht vnd dir nit also gunstig seyn, Als vnser vatter gewesen ist.* *Darnach*

hab dich zu richten. Geben nach vnser gepurd im XLI Jar. *Nugae nugarum, quae quo tempore Codici illitae fuerint, patet ex his adiectis: Vnd in der Zeit hat sich Angebebt die Luterisch seß Martiny Lutbery.*

IV. fol. 154. praemissa *Arbore genealogica breue Chronicon Ducum Austriae a Rudolpho I. Imp. usque ad Maximilianum I. quod hic repraesentare visum est.*

A. *Rudolfus rex romanorum 18 anno sui regiminis fundavit in Tuln claustrum dominarum, obiit anno domini 1281 sepultus in Svecia (Suevia) in ciuitate Speyr in diuisione Apostolorum.*

B. *Albertus rex romanorum fundavit monasterium in Kingiswild (Königsfeld) in Svecia, (Suevia) obiit interemptus a duce Johanne sui fratris filio, sepultus ibidem Anno Domini 1308.*

C. *Hermannus dux post suam natiuitatem statim obiit.*

D. *Fridericus rex romanorum XV° anno sui regiminis fundavit Maurbach, sepultus est ibidem anno domini 1330 in octaua Epiphaniae.*

E. *Rudolfus dux Austriae post natiuitatem vir factus, genuit ducem Johannem interfectorem, de quo sequitur.*

F. *Dux Johannes interemit regem Albertum fratris sui filium, (patris sui fratrem) cui post nunquam prospere successit et stipes et*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4764

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1569

P O L E M I C I.

1570

- et Linea consanguinitatis sue defecit, ut in figura uidetur. (Quae abest)
- G.** Dux Hainricus, filius Alberti regis romanorum, est interemptus in Kinswild (Königsfeld) anno domini 1326.
- H.** Rudolfus rex romanorum, (Bohemorum) filius Alberti regis romanorum, fundauit Wienne claustrum dominarum ad sanctam Claram, obiit Prage et ibidem sepultus anno domini 1307 in monte sancti Wenzeslai.
- I.** Dux Albertus, filius Alberti regis romanorum, sua potentia aquisiuit Carinthiam et alias multas comecias (Comitatus) in Elsfacia, fundauit Gämning chartusensium ordinis monasterium ibique sepultus est anno domini 1358 in die sancte Clare.
- K.** Dux Leopoldus, filius Alberti regis romanorum, probus fundauit monasterium in Liligenfeld in Austria, ordinis sancti Pernbar-di, obiit in Swecia in Kingis-wild ibidem est sepultus Anno domini 1327.
- L.** Dux Otto, filius Alberti regis romanorum, fundauit monasterium auff dem Neuperg, sepultus ibidem et mortuus Anno domini 1358.
- M.** Rudolfus archidux quartus, primogenitus filius ducis Alberti, fundauit Wienne universitatem et preposituram, aquisiuit Comeciam tyrol, mortuus et sepultus Wienne Anno domini 1365.
- N.** Dux Albertus, filius ducis Alberti, mortuus in Laxnburk, sepultus Wyenne Anno domini 1395.
- O.** Dux Leopoldus, filius Alberti ducis, possedit Styriam, Karinthiam et Chraen, nam ipse cum suo fratre Alberto diuisit prouincias hereditarias, propterea possedit eas, ideo ipso mortuo sepultus est in Grätz Anno domini 1386.
- P.** Dux Fridericus, filius Alberti, mortuus est et sepultus in Wyenn Anno domini 1363.
- Q.** Dux Albertus fundauit capellam in Laxenpurk cum castro obiit Anno domini 1404.
- R.** Dux Wilhelmus obiit feria secunda post festum sancte Margarethe virginis Anno domini 1406.
- S.** Ernestus Archidux obiit Sabbato ante viti Anno domini 1424.
- T.** Dux Leopoldus in die sancti Erasmi martyris Anno domini 1411.
- V.** Dux Fridericus obiit Anno domini . . . (1439) sepultus in yspruk.
- X.** Albertus rex romanorum, rex Vngarie Bohemie &c. dux Austrie &c. obiit in Vngaria in Langendorff Anno domini 1439 in vigilia Symonis et Jude sepultus in Weyssenburk.
- Y.** Fridericus Imperator rex Vngarie dux austrie fundauit monasterium sancte trinitatis ordinis Bernardi et preposituram in castro noue ciuitatis. Hic obsessus est

1571

C O D I C E S

1572

est Wyenne a ciuibus et fratre suo duce Alberto anno domini 1450.

Z. *Albertus archidux fratri suo imperatori Friderico vendidit partem suam hereditariam, quam habuit in Stiria, Karinthia et Kraen; hic interemit quosdam de ciuibus Wyemensibus Holczer magistrum ciuium, et plures alios de consilio duobus militibus capita fecit amputari Anno domini 146 (3).*

Dux Sigismundus An der ethsch fuit excommunicatus a domino papa pyo secundo propter violentiam commissam in suum episcopum et episcopatum.

Ladislaus rex Ungarie &c. rex Bohemie &c. dux Austrie &c. obiit prage in die clementis Anno domini 1457. Sepultus in monte sancti Wenzeslai.

Dux Christofforus natus et postea statim obiit Anno domini 1456. Sepultus in noua ciuitate in monasterio sancte trinitatis, quod fundauit pater suus.

Dux Maximilianus natus in die cene anno domini 1459.

V. fol. 157. Visio secundum quietem oblata M. Henrico de Hassia germanice. Absque inscriptione, sed in calce: *Dy weyffagung dy maister Haynr. von Hessen ist fur chamen in seynen schlaff.* Initium: *In dem nam gottes ihesu christi an dem auffertag nach der metten da ich lag in meinen gepet vnd dy wart (worte) dy Dauid an dem psalter gemacht*

bat. do gedacht ich an dy chlagleich chlag vnd rach dy geschehen ist enhalb mer zu ierusalem &c. Imitatio Danielis. Comparet ei Vir Episcopi habitu, crucem manu tenens, multa praedicens de mutuis Regnorum deuationibus, de punianda Praelatorum ambitione et avaritia, maxime Cardinalium, quos deinceps solum ait vocandos Presbyteros et Diaconos Romanos, nullum Praelatum a temporibus Nicolai III. (1277 — 80.) fuisse absque Simonia; tandem vero a Germanis et Francis eorumque Imperatore restituendam dignitati suae Romanam Ecclesiam, cumque Henricus quaereret tempus restitutionis hujus, incepturam illam ait anno, cuius numerum recentior calamus corruptit ita, ut nunc legas *M^o CCCCXXX primo*, quorum elementorum CXXX adventitia sunt, deletis quibusdam post M. Nullus ambigo Vaticanum istud suppositum fuisse Henrico nostro, utpote, qui ipse Tractatum contra Joachimum, Thelesphorum et similes *Videntes* scripserit, quem habes Bern. Petzii *Thef. Anecd.* T. I. P. 2. col. 505. Possessor Schröterus sua manu Exemplo Vaticanii nostri adscripsit: *An haec ita sint futura omnia, ex his (Sec. XVI.) motibus facile a quouis colligi potest.*

VI. fol. 158. Acta et Compactata inter Ordines Regni Bohemiae et Oratores Concilii Basil. cum Pragae 1433. et 35. tum Iglaviae 1436. Initium: *In nomine*

1573

P O L E M I C I.

1574

nomine domini Amen. Nos Alſſo de riſenburg alias de wzzestioꝝ Gubernator regni Bobemie Barones Nobiles milites Clientes Praga ciuitas &c. Extant apud Leibnit. in Mantiffa Cod. Dipl. P. II. in Cochlaei Hiſt. Huſſit. ad annos memoratos et Cod. noſtro DCCCCLXVIII.

VII. fol. 168. Epiftola tranſmiſſa Summo pontifici Eugenio ex parte Morboſani Anno domini 1444. dum proſtratus eſſet rex polonie (Uladislaus) cum exercitu et Juliano (Caſarino Card.) legato. Videlicet ad Varnam. Initium: Morboſanus beberi yeſi cum fratribus ſuis &c. monſtris nominum. De futilibus ejuſmodi figmentis diximus ad Codd. varios.

VIII. fol. 169. p. 2. Narratio ſive Diarium eorum, quae geſta ſunt Pragae a Johanne de Carvajal S. Angeli Card. Legato Nicolai V. anno 1448. maxime in cauſſa Job. Rokyczanae Archiepiſcopatum ambientis a die aduentus, qui erat profectus Aſcenſionis D. uſque ad feriam 5. inſequentem. Quaedam de hac legatione memorantur in vita Carvajalii apud Ciaconium Vitt. Pontiff. T. II. col. 926. plura in Cochlaei Hiſt. Huſſit. L. X. p. 349. Non erit tamen ſuperfluum, Exemplum noſtrum hic integrum adtexere, quod ſic habet:

Primo dominus Legatus venit Pragam in vigilia aſcenſionis domini hora XVIII. vel quaſi et ibi honorifice ſuſceptus Anno domini Denis Codd. Theol. V. I. P. II.

1448. Sabbato magiſtri venerunt ad eum et ibi in ſua collatione propoſuerunt primo, qualiter letabantur de exaltatione ſanctiſſimi patris Nicolai pape quinti, per quem etiam ſperant, quod dominus Deus eſt daturus dona celeftia huic regno, quae dona, ut ſperamus, reuerentia pape quinti nobis in conſolationem attulit. Item de Bulla regratiabantur. Ad primum reſpondit, quod utique dona celeftia eis attulit, ſcilicet pacem quae de ſurſum eſt Jeruſalem et cum illa pace ſingula bona cetera; quam ſi ſuſcipere velint, dona celeftia a domino Deo et ſanctiſſimo papa noſtro allata ſunt. Ad ſecundum reſpondit, quod conſiderat, pietatem et benignitatem ſanctiſſimi patris contra filios: videte ergo ne poſt plangendo dicat pater ſanctiſſimus, filios enutriui et ecce ipſi ſpreuerunt me. Tunc magiſter Rokocin (Rokyczana) dixit: A. d. a. domine neſcio loqui, p. e. ſ. reſpondit: ſi pueri eſtis et loqui neſcitis pono verba in ore puerorum, tunc enim pueri bene loquentur, quod ſanctiſſimus pater et ſedes apoſtolica loquitur et ſapit. Dominica poſt equitauit ad caſtrum ſancti Wentzeslai et ibi miſſam audiuit de ſancto ſpiritu, poſtquam introductus fuiſſet ad eccleſiam monialium ſancti Georgii, tunc redeundo inquiſiuit, an eſſent etiam hic communicantes ſub utraque ſpecie; et dictum eſt, quod ſic, reſpondit, ſi ſciuiſſemus nunquam hic intraiſſemus, nec aliquam gratiam eisdem contuliſſemus. Feria ſecunda intrauerunt pretorium domini ad de-

A a

liberan-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 4764

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars II. Wien 1794.

1575

CODICES

1576

liberandum, que vellet proponere domino Legato et proposuerunt 4. primo de archiepiscopo, ut faciat Rokoczanum, quia vir valens et dignus toti regno necessarius et utilis. 2° quod communio confirmetur. 3° si rex romanorum nollet assignare et dare regem Ladislaum, tunc vellet procedere ad electionem alterius regis et jam nollet esse obnoxii nec regi, nec pape. 4° ut confirmet compactata. Ad primum feria 5^a respondit, regratiando eis intime quod ita diligenter instant pro archiepiscopo et pro bono communi. Speramus autem quod ex illa feruentia, quam habetis pro habendo archiepiscopo, feruentiam habeatis pro restituendis bonis archiepiscopalibus et cum singula bona restituta fuerint, quod etiam de illo bono zelo vestro et propriis apponitis, et cum sic archiepiscopus prouisus erit et tunc sancta sedes apostolica parata erit vobis prouidere de viro secundum iura canonica et illius responsum voluit habere die crastina. De rege dixit, quod non esset honor eorum si regem alterum eligerent, nec per hoc inter se disponerent pacem, sed magis perpetuam intranquilitatem. De communionem autem et de compactatis pro tunc nil respondit, dixit autem, quod sanctissimus pater nihil de compactatis sciret, nec nobis aliquid de eis constat, supplicamus igitur, quod detis nobis eam ad conspiciendum: tunc dederunt ei literam originale. Item feria 6^a domini angariauerunt ex inductione Pzibroni (Przibrami) Procopij, magistri Petri in

Ladenz et magistri Sigismundi magistrorum et studentes, ut singuli eant et promoueat Rokoconium secundum quod scripserunt ad papam, ut scriptum jam comprobent, cum laudent et exaltent, quia vir idoneus est et dignus et factum est, quia quasi omnes venerunt magistri, paucis demptis, et cum eis domini et civitatenfes. Quibus respondit, ut ante, postquam bona restituta fuerint. Ad hoc sibi domini responderunt, quod multa bona Conradus episcopus obligauit, quod etiam aliqui propriam hereditatem vendiderunt et hec emerunt, non videretur eis consonum, si sic simpliciter et de plano deberent restituere cum dampnis suis tunc de singulis. Item in die dominico spiritus sancti communicabatur (Legatus) sub una specie in ecclesia sancti Jacobi, videntibus magistro ciuium et consulibus utriusque ciuitatis et post ribaldi et aliqui barones insaniebant dicentes, dominum Legatum semper esse fatuum, eo quod posuit se ad partem extremam, cum tamen medium esse deberet nec ad istam partem, nec ad aliam se inclinare. Dicebant etiam ex quo, quod consuetudo communicandi in regno Bohemie est sub duplici specie, quod debuit se potius conformare eidem consuetudini et recipere etiam sub secunda: dicebant autem, quod per illam communionem nil boni disponetur in illo regno, quia fecit hoc in confusionem totius regni; dicebant etiam aliqui ad confirmationem sui erroris, quod sub 2^a specie communi-

1577

P O L E M I C I.

1578

municabatur ideo, quia ablutionem recepit de calice. Item feria 2da et aliis diebus multa consilia latentia et nunc isti, nunc illi ad dominum Legatum mittebantur: hij istud, hij illud oppositum dicentes, eundem explorare volentes, sed in singulis fuit benecautus. Item magister reuerendus puta Vernandus debuit respondere ad singulas facultates, tanquam in uniuersitate; cum autem domini hoc rescuerunt, et impedimenta fecerunt taliter, quod utique non respondit in notam et confusionem eorum maximam. Item feria 6^a post festum spiritus sancti optauerunt, quod det eis finale responsum de communione duplicis speciei et de compactatis; respondit, quod non uenit ad decidendam eandem materiam et determinandam, sed pro pace faciendam. Ibidem Magister Petrus de Ladenowiz respondit et dixit: domine Legate, si non confirmabitis nobis communionem duplicis speciei et Rokocanium archiepiscopum non confirmabitis, antequam uenietis Romam, audietis mirabilia in isto regno. cum autem uehementer et cum stupore admiraretur dominus Legatus et cogitaret quid diceret, respondit: ego dico ista et scitote, quod ita fiet, non quod ego ista facere uelim, sed ita fiet. Item Rokocan multociens fuit cum domino Legato solus. Item dominica post XIX. horam uenerunt ceteri domini cum ciuitatensibus importune inquirentes a domino Legato, quod diceret eis, an communio duplicis speciei sit hereticalis vel non,

et cum nequaquam eis directe respondere uoluisset, altera vice eundem sermonem inquisierunt, et cum nec adhuc respondisset, 3^{io} inquisierunt. Quibus respondit, quod in talibus dubiis securius et cautius est tenere illud, quod sancta mater ecclesia tenet, quam se opere ab ea disjungere; cum autem dubium habetis in isto, non est melius facere, nisi illud quod facit ecclesia, nam ecclesie est super omnia obediendum et standum eius doctrine. Responderunt, quod Christo magis est obediendum, tunc inquisit ex eis dicens: dicite mihi quid erat in calice Christi, cum Christus in cena confecit, an aqua erat, an uinum; uidetur quod potius erat aqua, quia uinum prohibitum erat regibus et sacerdotibus leuitis. Si igitur Christus in aqua confecit vel ad minus dubium uobis erat et est, in quo confecit, cur in tali dubio potius in uino, quam in aqua confecitis, cum Christo secundum uos est obediendum; igitur more Christi in aqua conficiendum esset, responderunt, quod ab ecclesia doctrinam receperunt et communione proximi, respondit, cur in isto etiam ab ecclesia proximi non recipitis, tunc cum confusione recesserunt, cum ira apellantes dominum Legatum fatuum, eo quod non poneret se medium, sed extremum partis aduersæ, in nullo enim eis condescendere uoluit. Item feria 2da intrauerunt pretorium, tunc hij, qui a toto regno missi erant, dixerunt: nunc jam legationem nostram uobis pandere intendimus, prius enim

A a 2

enim

1579

C O D I C E S

1580

enim non fecimus vobis reuelationem ideo, quia quidquid vobis dixissemus, non credidissetis nobis; expectauimus finem, ut soli conspiceretis. Nos cum bene sciuimus, quia iste Legatus nil boni faciet in regno isto, ymo in tota curia romana nullus est maior aduersarius, qui contrariatur sancte veritati, nisi iste: iam ipsi conspicitis et videtis, quia etiam nuper in scandalum totius regni communicabatur sub una specie, et ille aduersarius missus est huc non ideo, ut Rokoazanum confirmaret, aut sanctam veritatem promoueret; sed ideo, ut nos exploraret, tanquam traditor, referendo secreta nostra apud sedem apostolicam et per totum mundum nos macularet. Nunc igitur reuelabimus vobis legationem, quam ibi fecimus. Primo, dum fuimus in via equitantes Romam, dictum fuit nobis, quod impossibile est Rokoazanum promovere in Episcopum; Item dictum erat nobis inique agunt domini vestri et contra eorum honorem, quod aliqui publice sigilla sua applicauerunt vestre legationi et occulte. Item domini scribunt suis propriis literis et sub eisdem sigillis, que vos habetis, deberent vereri et confundi, pro illo tres domini ibidem se excusauerunt, dominus de rosen, quod ipse non fecerit talia; responderunt sibi domini, nos scimus bene qui sunt tres, et si tu esses non haberemus verecundiam tibi dicere in faciem. Item dixerunt nobis, gratis statis circa illam communionem, tamen qui erit archiepiscopus dabit excommunica-

tionem super Bobemos et super illos, qui tenent bona spiritualia (ecclesiastica) et faciet interdictum sacerdotibus, ne celebrent diuina et tunc cito oportet vos conuerti et facere secundum alias nationes. Item dixerunt nobis; gratis laboratis pro archiepiscopo et gratis eligitis Rokoazanum, cum ad vos non spectat electio, eo quod dudum super papam deuolutio facta est et sua omnia iura propter temporis diuturnitatem. Item dixerunt cuiusmodi est ista vestra electio, ubi electionem et literas a capitulo pragensi habetis? Item dictum est alicui alteri, quod suscipiet archiepiscopatum, qui bonus est et catholicus et non hereticus, quem vos pape presentastis: videte, ne cum eo essetis eombusti et cremati inuicem. Item dictum est nobis, quod rex romanorum cum capitulo pragensi dederunt archiepiscopatum alteri, quem etiam Nicolaus papa ad eundem confirmauit. Item, dum uenimus ad curiam romanam, optauimus publicam audientiam coram tota Christianitate et non potuimus eam habere. Verum quidem missi fuimus ad papam et ad eius Cardinales et ibidem papa nobiscum pulchre loquebatur, sed versute non ex corde et iam hic singuli videtis ea in re esse et finaliter consideratis, qualiter stat hic Legatus in suis dictis et omnia nequiter facit. Item Henricus doctor Holtezensis de palacio papali dixit nobis, quod multa sunt erronea in isto regno, ideo oportet, quod esset episcopus aliquis sapiens ytalicus vel alterius alicuius

1581

P O L E M I C I

1582

alicuius lingue homo quam Bohemus, qui hoc rectificaret; petite papam pro tali, quod det vobis unum electum tunc obtinebitis, quia hoc etiam dominus Eugenius papa voluit: tunc citius qui fuerit alienigena possit illum calicem de terra exstirpare. Item idem doctor dixit nobis, quod papa est tante dignitatis et potestatis quod potest mutare evangelium. Item dixit, quod si papa mandaret, quod crederemus, quod Christus non fuerit incarnatus, quod facere deberemus, et nos si faceremus in hoc non peccaremus, nec dampnaremur propter hoc sed solus papa dampnaretur. Item dixit, papa communicat sub una specie, cur vos vultis sub 2da. Item dixit gratis laboratis pro Rokozonio, qui non ordinabitur, nisi de calice recedat. Item si vultis eum habere Episcopum, oportet ut veniat ad papam, quod examinetur et in fide comprobetur: fuit enim in Basilea caput omnium hereticorum et ideo, si adhuc talis est, oportet, quod examinetur, uel se de talibus expurget criminibus. Item dixit, quod potius Eugenius dedisset sibi cerebrum de capite extrahere, uel potius papatu priuatus fuisset, antequam illam communionem admisset, uel Rok. consecrasset. Hoc idem papa pretendit et firmiter velit in illo mori, quod iste papa non faciet vobis quod optatis. Item Almania tota vos pro hereticis habet et semper respicit, quod ista heresis in vobis emendetur. Item aliqui ante vos precesserunt et alios expectamus,

qui dicunt, quod vos non estis missi a toto regno, nec illa litera vestra est a toto regno. Item papa dixit nobis, quod ipse solus dat Laycis sub duplici specie, quia est sibi constitutum et decet pro eo. Item dixit papa recognosco, quod in primitiua ecclesia dabatur sub duplici specie et qui non variauerunt, sunt greci, ideo ecclesia eis admisit, qui vero variauerunt hoc cum romana ecclesia propter periculum etc. et redeunt ad illam communionem, peccant mortaliter et errant, alias singuli, qui communicant sub una specie, essent in inferno; sed non potest errare ecclesia romana, sed illi errant, qui ab ea recedunt. Item si sacerdotes vestri dicerent, quod tantum est sub una specie, quantum sub duabus; tamen hoc sibi homines non ponderarent et sub una specie non communicarent, ideo rogo vos, dilectissimi, nunc adponite vos ad hoc et diligentiam facite, sicut diligitis salutem omnium vestrorum, quod regnum id uniat cum ecclesia romana in ista communionem; tunc pacem habebitis, alias nullo modo, dixit nobis papa tunc publice loquendo nobis, nos erroneos ad oculos appellabat. Ad hoc respondimus. Albertus et alii sancti doctores dicunt, quod plus capiunt sub duplici specie quam sub una; quia speciales gratie dantur sub una, que non sub 2da et sub 2da que non sub prima; respondit papa, hoc tempore eorum, sed postea ecclesia deposuit. Item diximus pape; tamen grecos cum calice recipitis, cur non nos, et nos habemus

A a 3

habemus

1583

C O D I C E S

1584

habemus compactum cum concilio Basiliensi, petimus propter Deum faciatis nobis hoc idem, ut saltem condictionis possimus frui. Ad hoc papa nil respondit. Item diximus, qualiter credere debetis illis, qui post scribunt literas alias, quam per nos scripserant, nec est eis credendum; respondit papa, hoc faciunt ex sua fragilitate propter timorem, quia timent vos, faciunt enim sicut sanctus Petrus, qui propter timorem aliud loquebatur, aliud in corde habuit; sic et nos multociens idem facimus, aliud loquimur, aliud in corde habemus, sicut et ipsi fecerunt. Item de bedzicho multa loquebantur nobis rome, que omnia sunt in confusionem regni istius. Item Job. Cardinalis sancti Angeli, qui est hic Legatus, loquebatur nobis talia: primo relinquite calicem et sitis unanimes cum sancta matre ecclesia, tamen quousque non conformabitis vos, nunquam pacem habebitis, quousque etiam non relinquitis heresim illam pro quocunque petieritis circa sedem apostolicam, nihil obtinebitis, sed quando obmittetis, tunc omnia obtinebitis et plura, quam petere scietis et dabuntur vobis. Item dixit, quando venero ad vos, ego bene ad istam fidem vos et taboritas reducam. Item dixit de Rokocano; loquuntur et scribunt nobis, quod multas hereses tenet, unde probabo eum, cum ad vos venero. Item dixit, si papa diceret vobis, ut crederetis, quod Christus non est deus et homo, et papa si teneret et ecclesia romana, non peccaret talis propter hoc; sed

stat saluus, si ex obedientia hoc faceret. Item multi dolent, quod communio est vobis concessa secundum compactata; sed tamen hoc est ad tempus. Item dixit: solus volo stipendium ecclesie exponere, quod ex quatuor plagis venient super vos homines et extirpabunt a vobis istum articulum erroneum. Item dixit fabulam, quod eveniet vobis sicut evenit illi, qui voluit sapiens esse, cum omnes stulti iussent super pluviam, et ille solus sapiens non iuit, tunc postquam a stultis deludebatur nimium, ne tales stulti eum deriderent, iuit etiam super pluuiam inter eos; sic etiam vobis fiet, cum vos omnes deridebunt, tunc primo ad alios venietis, et aliis vos conformabitis timentes confusionem. Item dixit: dicitis vos semper filios ecclesie et obedientie, et tamen in ista communione non vultis obedire pape, sed vestram uoluntatem habere vultis, qualis est hec obedientia vestra. Diximus, quod nos volumus Christo obedire et eius euangelio potius quam pape; pape autem potius adberemus, quam concilio quod nobis confirmaret in archiepiscopum Rokocanum, si autem noluerit, conuertemus nos ad Felicem et ad concilium; dixit nobis circa Felicem nihil accipietis, quia nil solus habet, papa etiam non multum curat de vestra adberentia, potius quam Rokozanium facere uoluerit, quid est faciendum? erit omnibus in excommunicationem et cum omnibus, qui sibi adherent: quis non intelligit id, quod nullus bonus est pro Roko-

1585

P O L E M I C I.

1586

Rokoznio, sed solummodo illi, qui sunt de eius secta, et qui bona sacerdotalia tenent, quia ipse nil dicit eis de illis bonis restituendis, tunc libere ea tenerent. Sic igitur videtis, qualiter iste Legatus nobiscum publice loquendo ad oculos nos hereticat; si vultis, volumus sibi dicere in faciem omnia mala, que nobis fecit nec maior aduersarius noster in curia est, tunc clamor factus fuit contra ipsum, alij dicebant mortificandus esset talis ribaldus, ipsum enim Johannem Hus sub treugis cremauerunt, dignum esset, ut nos huic similiter faceremus; mitigauit autem hec dominus de rosen dicens, quod ipse vitam propriam posuit pro securitate Legati et omnes suos; filios meos hic propter ipsum adduxi, cogitate super honore vestro, ne mala sibi faciatis, esset enim perpetua confusio regni. Item pronunciauerunt suam protestationem, quam fecerunt coram papa, Deum inuocantes, quod in eis non deficit, ut testis eorum sit in die iudicii, volumus enim propter similia bona laborare, sed non debetis igitur nobis pro malo habere, si propter defensionem Archiepiscopi et sacerdotum attemptabimus aliqua, que sunt insolita in romana ecclesia, que tamen prius etiam fuerunt acta, puto, quod hoc volunt intelligere, quod sibi per impositionem manuum sacerdotes ordinabunt. Feria quinta, quando dominus Legatus equitauit (per) vias, Ribaldi male loquebantur de eo, alij dicebant dignus esset, quod cum tribulis eum conducerent. Alii eum

hereticum appellauerunt. Et dum quidam armiger domini de Rosen post equitaret cum suis, dum audiisset, quod isti hereticant dominum Legatum, dicebat eis: vos soli estis pessimi heretici, et ipsi colligentes statim lapides proiecerunt in armigerum et suos: armiger autem extracto gladio voluit unum cum suo equo conculcare, non tamen fecit. Et post carnifices de macellis cum securibus cucurrebant post armatos, ipsi autem confugerunt ad alios ad multitudinem, postea currebant bene X. equestres post legatum postulantes compactata, clamantes, ut excitetur spiritus contra Legatum, inquietes, quomodo optimum clenodium et thesaurum portat secum de regno, videlicet literam compactatorum. Dum autem peruenissent ad Legatum, noluit reddere et excusationes multas fecit, quoniam inter currum posuisset. Tandem dixit, ex quo a toto regno litera data est mihi, postquam totum regnum optabit, reddam; ultimate tamen dixit, quod vult eis in benefo dare, et factum est ita.

Magister Rokozan non potest promoueri in archiepiscopum propter legitimas causas, si etiam fuisset rite electus. Primo, quia non existens confirmatus et coronatus introuit se de ministracione episcopi, iudicando causas matrimoniales, synodos celebrando, decanos constituendo, plebanos ad ecclesias locando sine omni auctoritate, quod est contra canones et compactata. Item ipse et sibi adherentes non seruant

com-

1587

C O D I C E S

1588

compactata communicantes paruulos et vulgariter cantantes et diuina tractantes. Item ritus ecclesie Katholice non seruat, osculum pacis, consecrationes aque, candelarum, cinerum, palmarum, mulieres post partum non introducit. Item defensor est librorum Wicleff heresiarche. Item tenet remanentiam panis post consecrationem eukaristie, quod probatur ei primo, quia frequenter interrogatus a Legatis sacri concilii per magistrum et plures, nunquam voluit fateri fidem Catholicam. 2° quia dicit, se esse filium Jacobelli, qui tenet remanentiam utriusque, qui hoc tenendum discipulis suis pro testamento reliquit. 3° probatur, quia non existens officialis archiepiscopi dedit Kathedram heretico anglico (Payne) et eum protexit contra magistrum Przibram. Item promisit obedientiam concilio et pontifici romano et prelatis et non tenet; sed est clericus acephalus, non habens caput. Item dubitatur, si est presbyter, primo sic: conradus archiepiscopus iam fuit excommunicatus. 2° coactus ordines celebrauit. 3°, quia fuit cecus, alii legerunt et unxerunt manu sua. 4° missam per se non celebrauit, sed alii, quod est contra sacros ordines. Item est traditor Sigismundi principis Polonie, quem pragenses cum magna sollempnitate susceperunt pro gubernatore regni Bohemie, et ipse postmodum ordinauit, quod turpiter est ductus de Praga, tanquam latro et ultimate submersus est. Item scripsit se dominum archiepiscopum, ubi nulla

fuit electio, sed monstrosa, quia laici eum elegerunt, quod est contra canones. Item ecclesias non tantum fecit rumpere, sed etiam spoliare, sicut fecit in pede montis in ecclesia B. Marie virginis, ubi recepit monstrantiam argenteam et rupit et argentum vendidit. Item sacerdotes compellebat ad bellum ire cum corpore Christi, et qui nolebant, ipsos incarcerauit et hoc fecit sacerdotibus de sancto Michaele, quos ad carceres posuit in domo circa nigram aquilam. Item exercuit officium seculare quolibet anno, locando nouos consules contra statuta patrum. Item reuelauit consulibus in pretorio confessionem, propterea confitentes puniebantur a Consulibus.

IX. fol. 173. Pentas Epistolarum in negotio disputationis Job. Capistrani et Job. Rokyczanae, quarum I. Capistrani ad Georgium de Podiebrad Gubernatorem Regni Bohemiae data ex Bruna XX. die mensis septembris anno (MCCCC) LI°. qua petit, ut ejus opera negotium istud pacate transigatur. Excitat eam Cochlaeus Hist. Hussit. L. X. p. 375. sed vix ultra dimidium progreditur. Codex integram non sine lectionis varietate seruat. II. Job. Rokyczanae ad Job. Capistranum data ex Liticz in die sancte ludmille patrone Bohemie Anno 8° c. LI°. Initium: Optans ante omnia tuam proximorumque tuorum salutem honorem atque bonam famam — Expectans expectaui responsum

1589

P O L E M I C I.

1590

responsum tuum &c. Querelae, quod *Capistranus* Laicis subtrahere velit calicem, Evangelio et Concordatis repugnantibus. Atque haec videtur inedita. III. *Capistrani* Responsum ad praecedentem datum eod. Loco et Die, uti I. Incipit: *Scribis te optare — meam proximorumque salutem* &c. Mollius occurrit acriori *Rokyczanae*, ejusque argumenta pro usu Calicis refellit. Hanc quoque Epistolam inter editas non reperio. IV. *Rokyczanae* ad *Capistranum* data *Sabato Prage* ante exaltationem sancte crucis Anno 1510. Initium: *Fama discurrere frequenter audiimus* &c. Incipit ab his Literis totum Commercium nostrorum duorum Pugilum et quasi classicum canitur. Recitat eas *Amand. Hermann* in *Capistrano triumph.* p. 345. praemittit tamen alias absque nota temporis, quae fortassis anteriores videri possint. V. *Capistrani* ad has Literas Responsum, quod exhibuimus *Cod. CLXXXII.* initio: *Tuas honestas, quales alii* &c. quo, si lubet, te refer, adhibito simul *Cod. DCCCCLXVIII.* cujus ope, simulque *Cochlaei, Waddingi* et *Hermanni citt.* totius hujus Commercii Epistolici feriem chronologicam non aegre quis instruat.

X. fol. 181. p. 2. *Responsio domini nostri sanctissimi domini pij ad oratores bohemorum.* Incipit: *Superioribus diebus cum audiuissemus* &c. et *Cod. DCCCII.* relata est, quem confer.

Denis Codd. Theol. V. I. P. II.

XI. fol. 186. M. *Hieronymi Physici Erfordiensis* horrendum Vaticinium e conjunctione omnium planetarum cum Sole in cauda Draconis mense Septembri a. 1472. cum prece, ut significantur haec omnibus; ejusdem enim sententiae esse *physicos Arabie, Erfordie, Hysspanie;* reliqui abfecti sunt.

XII. fol. 187. *Accepta ex libro veni mecum in tribulacione. Quem compilavit frater Johannes de rubesissa. Lege Rupe scissa sive Roquetaillade.* Fuit is O. M. Provinciae *Aquitaniae* circa medium Sec. XIV. ob vaticinia voce scriptisque didita a *Clemente VI.* et *Innocentio VI.* datus in custodiam, de quo multa suggerunt *Baelius* in *Lex.* et *Fabricius Bibl. med. Lat. L. IX.* Libellus, e quo nostra Excerpta, editus est ab *Edw. Brown* in *Append. seu T. II. ad Fascic. Rer. expetend. et fugiend.* qui vulgo *Ortw. Gratio.* tribuitur, *Lond. 1690. f. Excerpta XXI. Intellectionibus* constant.

XIII. fol. 189. p. 2. Epistola illa *Luciferi* ad Clerum saepius relata, quae incipit: *Lucifer princeps tenebrarum tristitia (tristitia) profundi regens acherontis imperia* &c.

XIV. fol. 191. Epistola data ad Episcopum *Ratisbonensem* ex ipsa hac urbe XI Junij Anno Domini 1466. itaque ad *Henricum de Absperg* de nova quadam Secta, hujus tenoris: *Delati sunt nobis duo fratres de Wyenswerig*

B b

(Weins-

1591

C O D I C E S

1592

(Weinsberg?) vnus Johannes alius leuinus appellatur moram trabentes zum Hoflein prope egram in dyocesi P. V. tanquam seminatores cuiusdam noue ac stultissime secte que ad exterminacionem totius status ecclesiastici exceptis quatuor ordinibus mendicantium tendit. Tenent enim cum complicibus suis quorum hinc inde numerus esse dicitur, quod natus sit de muliere amicta sole, de qua in Apocal. dicitur, filius qui sit et dicatur vnus saluator qui tertium et finale testamentum introducere debeat, qui sit ille pastor, de quo in ewangelio christus dixit, erit vnus pastor et vnum ouile, per quem omnes credentes in eum debeant illuminari spirituali et interiori luce ad cognoscendam sanctam trinitatem sicuti in se est. Et quod papa sit anticristus et omnes prelati &c. Esse ex iis, qui se dicat Johannem de Oriente tanquam Praecursores, componi et spargi ab eis libros, in confessione putare sibi licitum mentiri, ideo difficulter detegi, &c. Subiuncti sunt Epistolae Articuli non minus deliri, quorum primus: Quod tertia persona spiritus sancti non sit secundum esse, sed secundum dici.

XV. fol. 193. p. 2. Eistoldi de melodia dicti Astronomi de collegio parisiensi Vaticanum: quod in anno gracie videlicet 1469. in die mensis Januarij incipiet mundi euacuacio cleri decisio christianitatis deposicio potentum scilicet Imperatorum et regum expiatio et quae sunt ejusmodi insana.

XVI. fol. 194. Sententia Excommunicationis lata in Georgium seu Girsicum de Podiebrad Regem Bohemiae auctoritate Pauli II. Pont. per Rudolphum Ep. Lauantinum ejus ad almanie et regni bohemiae partes legatum. Terificis formulis scatens incipit: Cum notorium sit adeo ut nulla tergiuersacione celari possit dictum Georium siue Girsicum de emendacione sua uel reditu ad gremium sancte matris ecclesie nusquam sed de supplantacione fidelium continuo cogitare &c. Et tamen Cochlaeus Hist. Hussit. L. XII. magnam Regis moderationem erga Romanae Sedi addictos praedicat, additque eum extremo morbo laborantem per affines suos Duces Saxoniae Romae egisse, ut Dirae rescinderentur, quas ei jam Pius II. si Andr. Victorello in addit. ad Ciaconium fides, meditatus fuerat.

XVII. fol. 195. p. 2. Ritus imponendi Crucem Proficiscentibus. Initium: Si quis proficisci desiderat, crux ita imponitur. Primo benedicitur per hunc modum. Itaque Preces, uti dein in ipsa Impositione.

CCCCXVIII.

Codex chartaceus lat. boh. 937
Sec. XV. Folior. 248. 4. a diversis manibus, partim per duas columnas conscriptus amplam continet Farraginem, quae hic per censetur: I. Epistola Andree doctoris Brode missa Magistro Johanni Hus insulsa et falsa. Ita vifum